

OPREMLJENOST ENOT CIVILNE ZAŠČITE ZA REŠEVANJE OB POPLAVAH JE POMANJKLJIVA

Milivoj Dolščak*

UDK 355.58 : 556.166

Nekajdnevno deževje in še posebej padavine v noči med 31. 10. in 1. 11. 1990 so tudi na območju ljubljanskih občin povzročile naglo naraščanje vodotokov, ki so prestopili bregove in povzročili velike poplave. Poplave so povzročile gromotno škodo v vseh ljubljanskih občinah razen v občini Ljubljana Center.

kompatibilna s sredstvi za zveze prostovoljnih gasilskih društev in gasilske brigade. V mestu Ljubljana smo se takoj lotili problema. Nabavili smo ustrezno število radijskih zvez z gasilsko frekvenco, jih vgradili v občinskih in mestnem centru

Opremljenost civilne zaščite za reševanje ob poplavih

Predno lahko ocenimo, ali so enote civilne zaščite zadovoljivo opremljene za reševalne akcije ob poplavih, moramo povedati, katere ukrepe civilne zaščite smo v reševalnih akcijah izvajali in katere enote so sodelovale v akcijah na območju ljubljanskih občin. Resnici na ljubo posledice poplav res niso bile katastrofalne, kljub temu pa smo izvajali naslednje ukrepe zaščite in reševanja:

1. zaščita in reševanje ob poplavih,
2. zaščita in reševanje živali in živil živalskega izvora,
3. zaščita živil rastlinskega izvora,
4. oskrba ogroženega in prizadetega prebivalstva,
5. začasni umik in nastanitev,
6. operativno vodenje reševalne akcije.

Problemi z opremo so se pokazali predvsem pri ukrepu zaščite in reševanja ob poplavih in pri operativnem vodenju reševalnih akcij.

Ukrep zaščite in reševanja so izvajali:

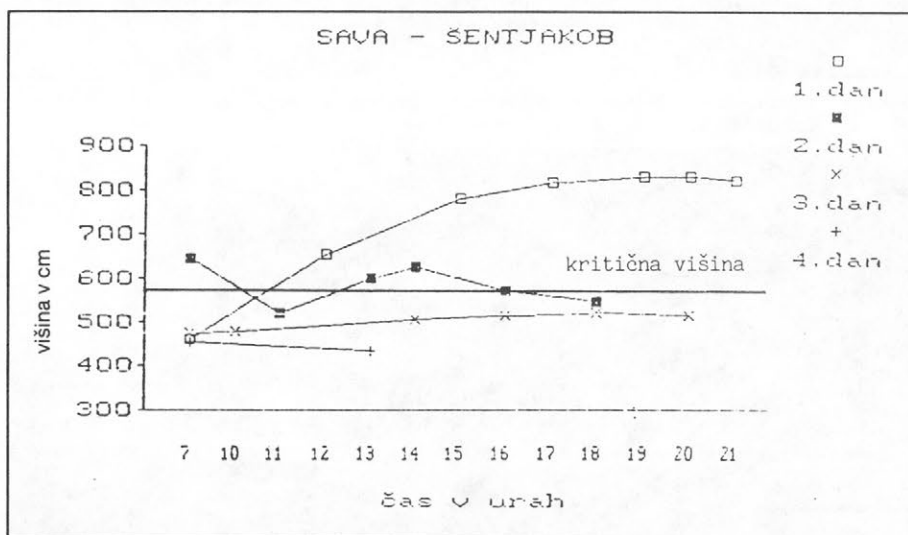
- kraji prizadetih občin,
- prostovoljna gasilska društva,
- enote za reševanje iz vode,
- štabi za civilno zaščito KS, občine in mesta.

V stanju pripravljenosti pa so bile tudi tehnično-reševalne in druge specializirane enote, katerih k sreči ni bilo treba aktivirati.

Ob samih akcijah smo ugotovili, da so na območju mesta Ljubljane za reševanje ob poplavih kakovostno opremljena le gasilska društva in enote za reševanje iz vode. Te enote so opremljene z naslednjo opremo, ki smo jo v akcijah največ uporabljali:

- nepremočljive zaščitne obleke in obutev,
- potopne črpalke z elektroagregati ustreznih zmogljivosti,
- motorne črpalke za vodo,
- reševalni čolni,
- vrvi.

* Mesto Ljubljana, Mestni sekretariat za ljudsko obrambo, Mačkova 1, Ljubljana.

Slika 1. Gibanje vodostaja reke Save ob minulih poplavih.

Slika 2. Po visoki vodi Savinje 1. novembra 1990 v Nazarjih. Most Nazarje—Gornji Grad je bil poškodovan zaradi zamašitve z odplavljenim materialom. Na hiši je vidna sled visoke vode. (Foto: M. Kolbezen)

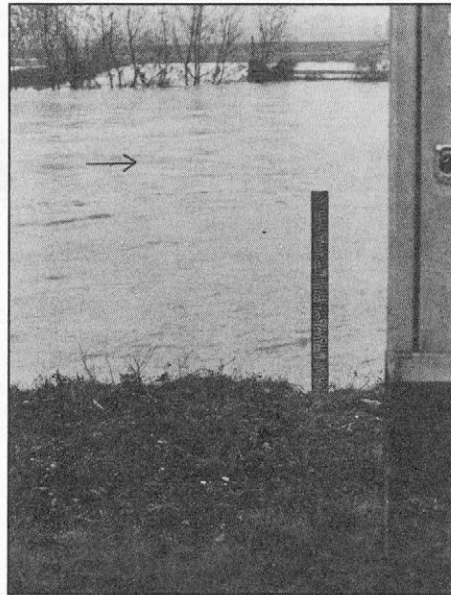
Ko sem navajal probleme opremljenosti za operativno vodenje akcij, sem mislil predvsem na opremljenost enot in štabov civilne zaščite s kakovostnimi sredstvi za zveze, ki jih imamo v Ljubljani, tako da so komunikacije po sredstvih za zveze dobro potekale. Pojavil pa se je problem, da sredstva za zveze, ki jih imajo enote in štabi civilne zaščite, niso

za zveze ter na ta način zagotovili koordinirano vodenje reševalnih akcij.

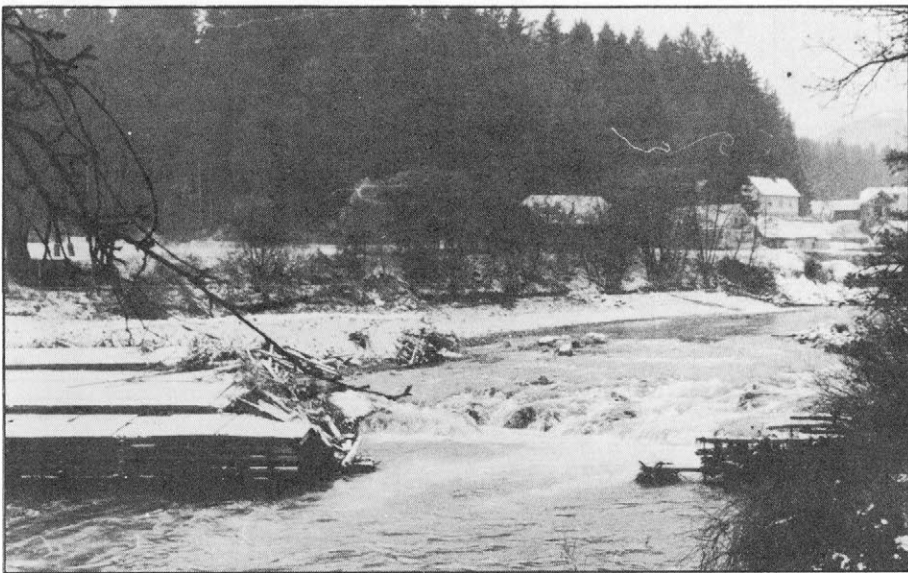
Za preprečevanje posledic vodne ujme bomo morali v Ljubljani izpopolniti tudi sistem alarmiranja. Zagotoviti bo treba lokalno alarmiranje na posameznih ogroženih območjih; torej za primer vodne ujme zagotoviti lokalno alarmiranje prebival-

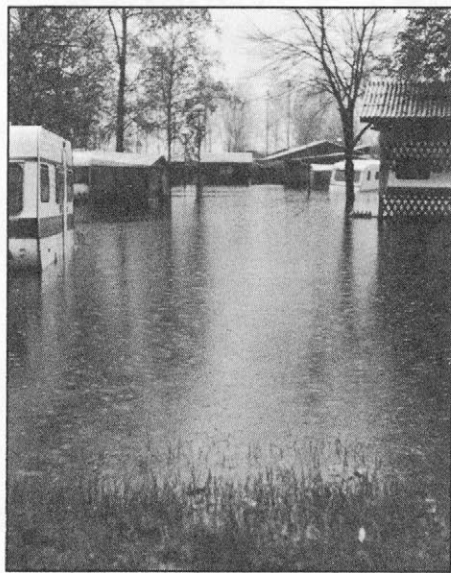
Slika 3. Visoka voda Ljubnice v Ljubnem je odnesla cesto — naselje na levem bregu potoka. (Foto: M. Kolbezen)

Slika 4. Po upadu visoke vode Save v Čatežu. (Foto: G. Galič)

Slika 5. Porušeni jez na Savinji po visoki vodi pri Sp. Rečici nad naseljem Nazarje. (Foto: M. Kolbezen)

Slika 6. Poplavljeni avtokamp v Čatežu ob visoki vodi Save 2. 11. 1990. (Foto: G. Galič)

Slika 7. Poplava Krke v Dobravi 3. 11. 1990. (Foto: G. Galič)

stva na območju, ki bi ga ogrožal poplavni val.

Za sedaj imamo v Ljubljani le centralni sistem alarmiranja in sistem alarmiranja hidrocentrale Medvode za primer porušitve jez v Medvodah.

Še posebej je tak sistem alarmiranja nujen tam, kjer lahko vode narastejo v zelo kratkem času in tako ogrozijo človeška življenja.

Oprema, potrebna za reševanje ob poplavah

Poleg opreme, ki jo imajo v svoji materialni formaciji enote in štabi civilne zaščite

te, smo za reševalne akcije potrebovali še:

- vreče za pesek ustrezne kakovosti,
- pesek za polnjenje vreč,
- vozila za prevoz pripadnikov civilne zaščite in opreme.

Posledice vodne ujme je mogoče do neke mere preprečiti, če onemogočimo/zustavimo vdore vode na posamezna območja z vrečami, napolnjenimi s peskom.

Na območju mesta Ljubljane smo imeli težave, ker nismo imeli vreč ustrezne kakovosti. Pesek smo polnili v PVC-vreče, ki pa so zelo občutljive za mehanske poškodbe. Prav tako nismo imeli vnaprej pripravljenih deponij s peskom ustrezne granulacije.

Takoj po poplavih smo pri Motvozu iz Grosupljega nabavili vreče ustrezne kakovosti in kapacitete. Z gradbenim podjetjem pa smo se dogovorili, da nam bodo za take primere zagotovili pesek, ekipe za polnjenje vreč in vozila za prevoz napolnjenih vreč.

V reševalnih akcijah se je pokazalo, da enote civilne zaščite niso dovolj mobilne. Vozila za namreč dobijo iz popisa, to pa zahteva čas, ki ga ne dopuščajo intervencije. Tako so bile poleg profesionalnih organizacij mobilne le enote prostovoljnih gasilskih društev.

V perspektivi bo treba na podlagi ocen ogroženosti posameznih območij posamezne specializirane enote opremiti tudi z ustreznimi vozili in tako zagotoviti njihovo hitro mobilnost z lokacije na lokacijo. Še bolj kot do sedaj pa bo treba v reševalne akcije vključevati enote prostovoljnih gasilskih društev, ki že imajo kakovosten avtopark.

Zaključek

V kratkem članku sem skušal opisati problematiko opremljenosti enot civilne zaščite z opremo za reševanje ob poplavih in skušal nakazati nekatere rešitve, ki so plod analiz, ki so jih ob minulih poplavih izdelali občinski štabi in Štab za civilno zaščito mesta Ljubljane.

Prav gotovo ugotovitve in rešitve niso splošno veljavne za vsa okolja, saj so neke enote boljše ali slabše opremljene, okolja bolj ali manj ogrožena in s tem bolj ali manj pripravljena na reševalne aktivnosti ob poplavih.

Nekatera okolja so bila mnogo bolj prizadeta kot območje ljubljanskih občin in so se soočala s še več problemi. Njihove izkušnje in ugotovitve bi bile zato še dragocenejše.

Upam, da smo se v Ljubljani ukvarjali s podobnimi težavami kot preostale prizadete občine in da bodo te težave in ugotovitve koga spodbudile k ukrepanju.

Želimo si namreč, da bi podobne situacije v prihodnje pričakali bolje opremljeni.

DELOVANJE CIVILNE ZAŠČITE OB POPLAVAH V LUČAH

Jernej Plankl*

UDK 355.58 (497.12 Luče) : 556.166

1. novembra 1990 ob 4.15 je gasilska sirena naznanila, da visoke vode že ogrožajo posamezne stanovanjske hiše. Vodenje akcije pomoči so prevzeli člani gasilskega društva, pomagali pa so jim tudi krajani. Ker so iz zaselka Krnice sporočili, da je narasli hudournik »Rogačnek« že podrli in odnesel stanovanjsko hišo Ivana in Marije Robnik iz Krnice 14, se je skupina gasilcev takoj odpravila tja. Nekaj gasilcev in prostovoljcev pa je odšlo na desni breg Lučnice, kjer je voda že ogrožala hiše, pa v zaselek Raduhe, kjer sta bili ogroženi dve stanovanjski hiši, ostali so pomagali pri reševanju starejših ljudi, premoženja in živali v Lučah. Okrog 5.30 je Lučnica začela odnašati mostove, zmanjkalo je tudi elektrike, kmalu nato so bile prekinjene telefonske zveze, kar je delo močno otežilo, predvsem z vidika varnosti. Močne padavine so se nadaljevale, vode so še vedno naraščale in vse več je bilo podatkov o ogroženosti stanovanjskih hiš, gospodarskih poslopij, cest poti. Lučnica je prekinila tudi javni vodovod za celotno vas Luče. V akcijo smo se vključili tudi posamezniki iz krajevne skupnosti, predvsem zato, ker so bili posamezniki, ki bi po predvidenih načrtih morali prevzeti vodenje (npr. poveljnik CZ), sami med najbolj ogroženimi. Določeno število gasilcev, ki so zjutraj odšli pomagati v zaselek Krnice in nasploh na desni breg Lučnice, se zaradi odnešenih mostov ni moglo vrniti. V popoldanskem

času je voda kljub ponovnim padavinam začela nekoliko upadati in stanje se je začelo umirjati.

Zbrani so bili podatki o nastali škodi. Potrjena je bila novica, da sta Robnikova ostala brez vsega premoženja, rešila pa sta svoji življenji in življenji 3- in 6-letne hčerke. Zatekli so se k prvi kmetiji, kjer so dobili začasno prebivališče. Odnoslo je vse mostove in brvi na Lučnici od domačije Riher nizvodno in vse mostove in brvi na Savinji od Luč do Ljubnega ob Savinji. Vsi, ki smo do tedaj sodelovali v reševanju, predvsem pa ožji krog, ki je tisti dan vodil akcijo, smo upali, da bo pri tem ostalo. Toda upanja je bilo kmalu konec. Po 21. uri istega dne se je čez Lučnico v nizkih gumijastih škornjih vrnila skupina gasilcev, ki so zjutraj ostali na desnem bregu. Sporočili so, da je Lučnica močno upadla (prej polna struga vode) in da jo je možno prebresti v nizkih škornjih. Situacija je bila jasna. Lučnico je zajezilo. Takoj smo začeli evakuirati krajane, ki bi jih lahko dosegel vodni val. Takrat nam je postalo jasno, da moramo sestaviti štab, ki bo prevzel vodenje nadaljnje akcije reševanja in ostalih spremljajočih obveznosti. V štab smo vključili najbolj odgovorne iz krajevne skupnosti, posameznike, ki bi s svojim znanjem lahko pripomogli k učinkovitemu delu, in odgovorne iz PGD; seveda smo izvzeli tiste, ki so bili sami ogroženi. Vodenje ta-

Slika 1. Lučnica 1. 11. 1990 v Lučah.

* Krajevna skupnost Luče, Luče 106.